

TANTÁRGYI TEMATIKA

2024/2025 tanév 1. félév;

A kollektív alku, kollektív szerződés és a nyomásgyakorló eszközök története

Személyügyi, munkügyi és szociális igazgatási mesterszak
Nappali és levelező tagozat

Tantárgy neve: <i>A kollektív alku, szerződés és a nyomás-gyakorló eszközök története</i>	Tantárgy Neptun-kódja: AJAJOG600MMAN1; AJAJOG600MMAL1 Tárgyfelelős intézet: <i>Jogtörténeti és Jogelméleti Intézet, Jogtörténeti Tanszék</i> Tantárgyelem: <i>kötelező</i>
Tárgyfelelős: <i>Dr. Petrasovszky Anna, egyetemi docens</i>	
Közreműködő oktató(k): <i>Dr. Petrasovszky Anna, egyetemi docens</i>	
Javasolt félév: <i>Őszi félév</i>	Előfeltétel: -
Óraszám/hét nappali tagozaton: 2 óra/hét levelező tagozaton: 12 óra/félév	Számonkérés módja: <i>aláírás, kollokvium</i>
Kreditpont: 3	Munkarend: <i>nappali</i>
<p>Tantárgy feladata és célja: A „Kollektív alku, kollektív szerződés és a nyomásgyakorló eszközök története” című tantárgy a munkajog területén belül meghatározhatóan létrejött, a munkaadó és munkavállaló között kialakult speciális szabályozást igénylő kollektív szerződés jogi normáinak kialakulását, valamint a nyomásgyakorló eszközök alkalmazásának történetét követi végig és elemzi azok tartalmát. A tantárgyi tematika rendszere az egyetemes és hazai történelem kronológiai rendjét követi. A tantárgy keretében foglalkozunk a polgári és a legújabb kor munkajogon belül elhelyezkedő kollektív szerződést magába foglaló szabályozási tendenciákkal. Az európai államokra jellemzően vizsgáljuk a kollektív szerződés jogrendszerben való elhelyezkedését, elvi, és tételes jogi alapjait. Figyelemmel kísérjük a magyar munkajogon belül szabályozott kollektív szerződési jogviszony utóbbi másfél évszázadának fejlődési irányait, és legfőbb eredményeit.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: tudás: T2, T7 T8,,T10, T12, T14, T16, T18, képesség: K1, K2, K4, K12, K14, attitűd: A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, A9 autonómia és felelősség: F4, F5, F6, F7,</p>	
Tantárgy tematikus leírása:	
Előadás: <i>(Az előadások időpontjai: https://orarend.uni-miskolc.hu/1mamtb_.htm)</i> Az előadások tematikája: 1. Érdekegyeztetés rövid nemzetközi és hazai története	Gyakorlat: -

2. A munkaküzdelen (sztrájk és egyéb nyomás-gyakorló eszközök) jellege
3. A sztrájk jog nemzetközi aspektusa
4. A sztrájk szabályozásának hazai történeti áttekintése
5. A sztrájk jog gyakorlati alkalmazásának magyarországi története
6. Az állam mint kiemelt szereplő a munkaügyi kollektív jogok történeti alakulásában (nemzetközi és hazai viszonylatban)
7. A munkaügyi kapcsolatok és a szakszervezeti mozgalom alakulása a XX. századi Magyarországon európai kitekintéssel
8. Munkaadói érdekképviseltek kialakulása a XX. századi Magyarországon európai kitekintéssel
9. A kamarák történeti szerepe az érdekérvényesítés, érdekképviselet terén
10. Az ötéves tervek időszaka érdekképviselet tekintetében
11. Az első munkatörvénykönyve (1951. évi 7. törvényerejű rendelet) a kollektív szerződés, üzemi tanács, szakszervezetek tekintetében I.
12. Az első munkatörvénykönyve (1951. évi 7. törvényerejű rendelet) a kollektív szerződés tekintetében II.
13. A második munkatörvénykönyve (1967. évi II. törvény) a kollektív szerződés tekintetében I.
14. A rendszerváltás hatása a munkaügyi kapcsolatokra Magyarországon (harmadik munka törvénykönyve is, az 1992. évi XXII. törvény)

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

A tantárgyból - elméleti jellegénél fogva - a félév során aláírást kell szerezni, amelynek feltétele az előadásokon való részvétel. A távolmaradás megengedett mértéke 1 alkalom. A további igazolt vagy igazolatlan hiányzás beszámolási kötelezettséget von maga után, amelynek teljesítése írásban vagy szóban, az oktatóval történő egyeztetés szerint történik.

Kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A vizsgára bocsátás feltétele az aláírás megszerzése

A e-leckekönyvi aláírás megszerzése után a hallgatók a vizsgaidőszakban a félév anyagából szóbeli vagy írásbeli vizsgát tesznek, amelynek értékelése ötfokozatú jeggyel történik. Jeles érdemjegy eléréséhez a tananyag legalább 90%-os, a jó érdemjegy eléréséhez a tananyag 80%-os, a közepes érdemjegy eléréséhez a tananyag 70%-os, az elégséges érdemjegy eléréséhez pedig a tananyag 60%-os elsajátítása a kívánatos

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további / sajátos módok, jellemzők: előadás, magyarázat, tematikus prezentáció/szemléltetés, megbeszélés, vita

A kollektív alku, szerződés és a nyomás-gyakorló eszközök története

Vizsgatételsor

1. Az érdekegyeztetés rövid története a munkaügyi kapcsolatok terén és a szakszervezeti mozgalom a 19.-20. századi Magyarországon, európai kitekintéssel

2. Munkaadói érdekképviselek kialakulása a 19.-20. századi Magyarországon európai kitekintéssel
3. Az állam, mint kiemelt szereplő a munkaügyi kollektív jogok történeti alakulásában (nemzetközi és hazai viszonylatban)
4. A kamarák történeti szerepe az érdekvégyesítés, érdekképviselet terén
5. A nyomásgyakorló eszközök alkalmazásának és különösen a sztrájk szabályozásának hazai történeti áttekintése
6. A kollektív szerződés jogi természete (jogdogmatikai viták). A kollektív tárgyalás általános szabályai. (fogalmi elhatárolás, kialakulás, fejlődés, alapvető feltételei.)
7. A kollektív tárgyalás alanyai, a bipartit kollektív tárgyalások jellege, állam szerepe a kollektív tárgyalásokban, a kollektív tárgyalások szintjei
8. A kollektív szerződés személyi hatálya (kötelmi és normatív rész személyi hatálya,). A kollektív szerződés megkötése. A kollektív szerződés időbeli hatálya.
9. A Kollektív szerződés fejlődése hazánkban az első munkatörvénykönyve megjelenése előtt
10. Az ötéves tervek időszaka érdekképviseletek tekintetében: Az első munkatörvénykönyve (1951. évi 7. törvényerejű rendelet) a kollektív szerződés, üzemi tanács, szakszervezetek tekintetében. A második munkatörvénykönyve (1967. évi II. törvény) a kollektív szerződés tekintetében
11. A rendszerváltás hatása a munkaügyi kapcsolatokra Magyarországon (harmadik munka törvénykönyve is, az 1992. évi XXII. törvény)
12. A kollektív tárgyalások nemzetközi szabályai történeti aspektusban: A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet, az Európa Tanács szerepe. A kollektív tárgyalások szerepe az Európai Unióban

Kötelező irodalom:

1. Az előadáson elhangzottak
2. Hagelmayer Istvánné: A kollektív szerződés alapkérdései, Akadémia, Budapest 1979. 60-100. o.
3. Lux Judit: A magyar szakszervezetek történetéből, Friedrich Ebert Alapítvány, Budapest, 2008.
4. Zsilák András: A nemzetközi munkásmozgalom történetéből, évkönyv, Kossuth Könyvkiadó, 1975.
5. A. E. Musson: Trade Union and Social History, Labour and industrial relations, Routledge, 2013.
6. Dudás Katalin – Gyulavári Tamás – Horvát István – Hős Nikolett – Kártyás Gábor – Kulicity Mária – Kun Attila – Petrovics Zoltán: Munkajog, Szerkesztette: Gyulavári Tamás, ELTE Eötvös Kiadó, Eötvös Lóránd Tudományegyetem, 2014.
7. LŐRINCZ Ernő: A munkaviszonyok szabályozása Magyarországon a kapitalizmus kezdetétől az első világháború végéig, 1840-1918, Akadémia Kiadó, 1974.

Ajánlott irodalom:

8. Sipos Péter: A szociáldemokrata szakszervezetek története Magyarországon, Budapest, 1997, MTA Történettudományi Intézete
9. Gergely Jenő: A keresztényszocializmus Magyarországon, 1924 – 1944, Typovent Kiadó, 1993.

10. E. Kabos, András Zsilák: Studies on the history of the Hungarian trade-union movement, Akadémiai Kiadó, 1977.